

Aile İçi Çatışmalarda Kayınvalide Faktörü

Büşra Paş^{1*}, Mustafa Poyraz Kolluoğlu²

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Aile Danışmanlığı

² İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet

*Sorumlu Yazar: busra.pas@gedik.edu.tr

Gönderilme Tarihi: 09.07.2020 – Kabul Tarihi: 29.07.2020

Öz

Aile, toplumu oluşturan en temel birimdir. Evlilik bağıyla kurulan ailede, çeşitli sebeplerden dolayı çatışmalar olabilmektedir. Bunların en önemli olanlarından biri ise kayınvalide ile gelin arasında meydana gelen çatışmalardır. Kayınvalide ile gelin arasındaki çatışmanın en temel sebebi ise güç savaşıdır. Aile içerisindeki sorunlar iki kadının aynı erkeği paylaşmak istememesi sebebiyle artmaktadır ve aile içine kayınvalidenin dâhil olmasıyla eşler arasında ortaya çıkan sorunların çözülmemesi bazen eşlerin boşanmasına dahi sebep olabilmektedir. Bu araştırmada, aile içinde çatışmaya neden olan faktörlerden biri olan kayınvalidenin aileye etkilerinin tartışılması amaçlanmıştır. Bu konuyla ilgili daha önce yapılmış olan araştırmalardan yola çıkılarak aile içi çatışmalarda kayınvalide faktörü üzerinde durulmuştur.

Anahtar kelimeler: Aile, Evlilik, Akraba, Kayınvalide- Gelin, Aile içi çatışmalar

Mother-in-law Factor in Family Conflicts

Abstract

The family is the basic unit that makes up the society. In the family established with the bond of marriage, there may be conflicts due to various reasons. One of the most important of these is the conflicts between the mother-in-law and the bride. The main reason for the conflict between mother-in-law and the bride is the war of power. Problems in the family increase due to the fact that two women do not want to share the same man, and the fact that the mother-in-law cannot be solved with the inclusion of the mother-in-law can sometimes cause divorce. In this study, it was aimed to discuss the effects of mother-in-law, one of the factors causing conflict in the family, on the family. The mother-in-law factor in family conflicts has been emphasized based on the previous studies on this issue.

Keywords: Family, Marriage, Relative, Mother-in-law- Bride, Family conflicts

1. Giriş

Toplumu meydana getiren en küçük birim olan aile, insanlar için toplumsal ve bireysel olarak büyük bir öneme sahip olmakla birlikte yüzyıllardır insanların büyük bir çoğunluğu bir ailede dünyaya gelmektedir. Diğer ülkelerden farklı olarak Türk toplumu için aile kurumu ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Bu bağlamda asırlardır Türk aile yapısı evlilik üzerine inşa edilmiş ve halen de edilmeye devam etmektedir. Evlilik, cinsiyetleri ayrı iki kişinin bir araya gelip aralarında hukuki bir bağın meydana gelmesiyle oluşan bir birlik olup, yeni doğacak bir aile yapısının da temelini oluşturmaktadır. Aile yapısı, bir toplumun en küçük birimidir. Güçlü aile yapılarının bir araya gelmesiyle güçlü bir toplum meydana gelmektedir (Tunç, 2013).

Aile üyelerinin farklı ihtiyaçlarını karşılayan evlilik, insanlara yeni bir hayat tarzı sunarken aynı zamanda beraberinde eşin akrabalarını da getirir. Evlilik, sadece karı koca arasında olmayıp aynı zamanda kayınvalide, görümce, kayın ve kayınbaba da evliliğe dâhil olabilmektedirler. Evlilik dolayısıyla oluşan yeni akrabalarla ilişkiler kültürden kültüre farklılık gösterebilmektedir.

2. Türk Aile Yapısı

Aile, toplumu oluşturan en önemli ve en temel birliktir. Bu yüzden aile birliği, birçok düşünür ve bilim insanı tarafından farklı araştırmalara konu olmuştur (Canatan, 2011). Aile yapısı toplumdan topluma değişiklik göstermesine rağmen tüm toplumlar için temel yapıtaşıdır. Tüm toplumlarda aileye ilişkin kültürel değerler bulunmaktadır. Aile yapısı kavramı, aile üyeleri arasındaki yakınlığı ve ailenin genişliğini içine alan tanımlamalarda kullanılmaktadır. Diğer bir ifade ile, evde yaşayan evli çift sayısı, kuşakların genişliği ve aile içinde söz hakkının kimde olduğu gibi farklı faktörler kullanılarak tanımlanmaktadır (Topses, 2008).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından 2011 yılında yapılan araştırma, Türk aile yapısını genel anlamda çekirdek, geniş ve dağılmış olarak sınıflamaktadır. Bu aile tiplerini de çocuksuz çekirdek, çocuklu çekirdek, ataerkil geniş, geçici geniş, tek kişilik, tek ebeveynlik, diğer dağılmış ve akraba olmayan şeklinde gruplamaktadır. Hane tiplerini çekirdek aileli haneler, geniş aileli haneler, tek kişilik haneler, akrabaların bir arada olduğu haneler ve akraba olmayan bireylerden oluşan haneler olarak gruplamaktadır (Koç, 2014: 37).

3. Türk Toplumunda Akrabalık

Ailedeki akrabalığın ilk temeli kan bağından oluşur. Anne, baba, çocuk, kız ve erkek kardeşler arasındaki bağlar kan bağı olarak isimlendirilirken evlilik sonucunda oluşan bağ ise toplumsal bağ olarak nitelendirilir. Oluşan toplumsal bağlar, bireyler arasında ilişkilerin, sorumlulukların ve duyguların oluşmasına neden olur. Böylelikle akrabalığın oluşmasında kan bağı ve toplumsal bağ olmak üzere iki temel faktör bulunmaktadır. Kişilerin anne ve babaları ile arasında kan bağı, kayınvalide ve kayınpederleri ile toplumsal bağ vardır (Aydın, 2000).

Hısımlık, evlilik birliğinin kurulmasıyla oluşan akrabalık türüdür. İki tarafta birbirlerinden hısımlarımız (merve me/ mirove me) olarak bahsetmektedir. Buk (gelin) ve zava

(damat) için khasi (kaynana) ve khazur (kayınbaba) saygınlığı olan aile fertleridir. Bu terimler genellikle, kişiler tanımadıkları biriyle tanıştırıldığında, kişinin o ailedeki yerini ve akrabalık derecesini belli etmek için kullanılmaktadır (Karadeniz, 2014).

4. Aile İçerisindeki Problemlerde Kayınvalide

Evlilik ilişkilerinde eşlerin anne babaları ve her iki tarafın akrabaları ile kurulan iletişim, ailenin kendini güçlü hissetmesini sağlar. Aynı zamanda ailenin kendilerini hayatta yalnız hissetmesini azaltır. Diğer taraftan eşin ailesiyle yaşanan anlaşmazlıklar aile içerisinde problemlere neden olabilir. Özellikle evliliğin ilk yıllarında eşlerin aileleriyle yaşanan bu anlaşmazlıklar daha fazla sorun olabilmektedir. Evlilik ilişkilerinde sorun yaratabilecek bazı problemler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Eşin gelenek ve göreneklerine uyum sağlayamamak
- Çiftlerden birinin ebeveynlerine olan bağlılığı
- Çiftlerden birinin ailesinin damat veya gelini kabullenememesi
- Çiftlerden birinin eşine ilgi göstermemesi
- Eşlerden birinin veya her ikisinin sorumluluklarını yerine getirmemesi
- Eşler arasında maddi problemler yaşanması
- Ailelerin eşlerin hayatlarına karışarak suistimal etmesi
- Eşlerden birisinin ailesine karşı aşırı koruyucu olması
- Eşlerden birinin ailesinin himayesi altında olması
- Eşlerin ailelerinin çiftin evine izinsiz girip çıkması

Türk toplumunda evlilik birliğiyle oluşan akrabalık ilişkilerinin anlaşmazlıklara en açık olanı gelin-kayınvalide ilişkisidir. Bu nedenle evliliğin ilk yıllarında ailede yaşanan sorunlar gelin-kayınvalide anlaşmazlığından ortaya çıkabilmektedir. Özellikle ailenin kontrolünün annede olduğu anaerkil ailelerde, aileye yeni bir kadının girmesiyle anne, kontrolünü kaybedeceği kaygısına kapılarak gelinini düşman olarak görmesine neden olabilir. Bazı durumlarda da aileye yeni gelinin katılmasıyla anne-oğul arasındaki güçlü bağ zayıflayabilir, bu durum anne de kıskançlığa neden olabilmektedir. Bazı durumlarda kayınvalidelerine karşı ön yargıyla yaklaşan gelinler, kayınvalide-gelin ilişkisinde sorunlarla karşılaşır. Gelinin kayınvalidesine ön yargıları nedeniyle olumsuz davranışlarda bulunması, kayınvalidesini annesiyle kıyaslaması gibi durumlarda da gelin-kayınvalide arasında problemlere neden olabilir.

Gelin-kayınvalide arasında meydana gelen sorunlar genellikle sınırlı kalmasına rağmen bazen de çığ gibi büyüyerek eşler arasında boşanmaya neden olabilmektedir. Özellikle aynı evi paylaşan gelin-kayınvalide arasında sorunların ortaya çıkma ihtimali daha çok artabilmektedir. Gelin ve kayınvalide arasındaki ilişkide ortaya çıkan çatışmanın temelinde güç ve otorite savaşı yatmaktadır. Çünkü ikisinin de önemsedikleri ve

önceliği olan kişi aynı erkektir. Buna bağlı olarak kıskançlık ortaya çıkmakta ve erkeği birbirleriyle paylaşmak istememektedirler. Kayınvalidenin “*Sonuçta elin kızı oğlumu benden uzaklaştıracak*” gibi düşüncelere sahip olması gelinini kızını olarak benimsememesine neden olmaktadır. Gelinde ise “*Tek amacı bizi ayırmak, oğluyla evlenince oğlu kıymete bindi*”, “*Ne zaman yalnız bıraksam beni sessizce oğluna şikâyet ediyor*” şeklindeki bazı olumsuz düşünceler kayınvalideye anne olarak yaklaşılmasını engellemektedir. Bu durum sonucunda da eşler “*Sen annemi anne olarak görmüyorsun*”, “*Senin annen bizi ayırmak için elinden geleni yapıyor, sen de annenin ağzına bakıyorsun*” tarzındaki yaklaşımları, aralarındaki tartışmanın daha fazla büyümesine ve sorunun çözülmez bir hal almasına sebebiyet vermektedir.

Bazı evli çiftler eşlerinin aileleriyle ya da akrabalarıyla bazı sorunlar yaşarlar ve bu sorunlara çözüm bulmakta zorluk yaşarlar. Çoğu kişi de kendisini eşiyile ailesi arasında kalmış hissetmektedir. Bu sorunların büyük bir kısmı hatalı iletişim kurmaktan kaynaklanır. Genellikle bir problem yaşayan eşin istediği, özgürce kendini ifade edebilmek aynı zamanda eşinin ona anlayış göstermesini istemektedir. Ancak çoğu zaman eş sinirlenmekte, ailesini suçlamakta ve geçmişte yaşananları gündeme getirmekte, “*Beni karıştırma! Ne yaparsan yap!*” tarzında bir yaklaşımda bulunmakta, umursamaz davranmaktadır. Bu durumda da yaşanan sorun sebebiyle eşi ile ailesi arasında kalmakta, eşler arasında sorun yaşanmaktadır.

5. Sonuç ve Öneriler

Aile kurumu toplumlar için çok mühim bir kurumdur. Aynı zamanda toplumu oluşturan en temel birimdir. Toplumun en küçük birimi olan ailede, ailenin üyeleri arasında bazen çatışmalar olabilmektedir. Bu çatışmaların sebeplerinden biri de gelin ile kayınvalide arasındaki anlaşmazlıktan kaynaklanmaktadır. Kayınvalidenin aile içine karışması, oğlunu başka bir kadınla paylaşmak istememesi, gelinin eşini annesinden uzaklaştırmak istemesi gibi durumlarla karşılaşılabilir. Bu durum karşısında çaresiz kalan erkek, umursamaz davranmaktadır. Bunun sonucunda da eşler arasında problemler yaşanmaktadır.

Bu konu ile ilgili literatürde yer alan nitel ve nicel araştırmalar sınırlı sayıda ve bu konuyla ilgili nicel ve nitel araştırmalara daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Aydın, M. (2000). Kurumlar Sosyolojisi, Vadi Yayınları, Ankara.
- Canatan, K. (2011). “Aile Hakkında Kuramsal Perspektifler”, Aile Sosyolojisi, Edt. K. Canatan/ E. Yıldırım, Açılım Kitap, İstanbul.
- Canatan, K. (2011), “Aile Kavramının Tanımı”, Aile Sosyolojisi, Edt. K. Canatan/ E. Yıldırım, Açılım Kitap, İstanbul.
- Canatan, K. (2011), “Aile Sosyolojisi: Konuları, Perspektifi ve Gelişimi”, Aile Sosyolojisi, Edt. K. Canatan/ E. Yıldırım, Açılım Kitap, İstanbul.

- Karadeniz, S. (2014), “Aşiret Ailesi ve Kentte Dönüşümü”, Aile Sosyolojisi Yazıları, Edt. M. Aydın, Açılım Kitap, İstanbul.
- Koç, İ. (2014), “Türkiye’ de Aile Yapısının Değişimi: 1968-2011”, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler, Öneriler, Edt. M. Turgut/ S. Feyzioğlu, Çizge Tanıtım ve Kırtasiye, İstanbul.
- Koyuncu, A. (2014), “Bir Sosyal Güvenlik Sistemi Olarak Aile”, Sistematik Aile Sosyolojisi”, Edt. M. Aydın, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Topses, M. (2008), Modern Aile Yapısı ve Fonksiyonlarının, Bireyin Elcil Davranış Düzeyi İle İlişkisi, Doktora Tezi, Ankara.
- Tunç, Samiye, (2013), Modernleşme Sürecinde Türk Aile Yapısı Kadınlar Dünyası Dergisi’ nin Bakışı, Yüksek Lisans Tezi, Kilis.